

NATIONAAL RESTAURATIEFONDS ZOEKT BREDERE ROL

drs. ir. A. Dreimuller

Er waait een nieuwe wind door monumentenzorg. Dit bleek tijdens twee recente bijeenkomsten, namelijk de presentatie van het eerste jaarverslag van het Nationaal Restauratiefonds en de jaarlijkse studiedag van de Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming (NCM). Belangrijkste onderwerp bij beide gebeurtenissen was het gebruik van subsidiegelden. Er bestaan voor de overheid drie manieren om een gewenste ontwikkeling een zet in de goede richting te geven. De verstandigste manier is anderen met argumenten te overtuigen. Ex-minister Winsemius van VROM noemde dat in een vraaggesprek met de NRC 'zingend door de hoopel'. In dat geval beargumenteert de overheid haar beleid zo goed, dat iedereen het als vanzelfsprekend volgt. Binnen de monumentenwereld is daar helaas geen sprake van. Minister Brinkman van WVC is bepaald niet duidelijk in wat hij met de monumentenzorg eigenlijk wil en bovendien bestaan er binnen de monumentenzorg ruim driehonderd organisaties met elk een eigen mening. Dat is op zich niet erg, als de bereidheid bestaat om met een gezamenlijk standpunt te komen. Helaas is dat ook niet het geval. Blijven over als stimuleringsmiddelen nog de zweep en de worst. Of straf en verbod aan de ene zijde en geld aan de andere. Veel geld zit er in deze tijd niet in de subsidieruif, dus moet er voor worden gezorgd, dat er effectiever mee wordt omgesprongen en dat niet meer instanties er een beroep op gaan

doen. Over het effectiever omgesprongen met subsidiegeld maakte het eerste jaarverslag van het Nationaal Restauratiefonds melding. Over het ruimere toepassingsgebied – de jongere bouwkunst uit de periode 1850-1940 – ging de studiedag van de NCM.

De werking van het Nationaal Restauratiefonds is bekend. Restauratiesubsidies worden niet meer verstrekt in de vorm van een vast bedrag maar dat gebeurt nog maar voor de helft (30 procent van de subsidiabele kosten). De andere helft bereikt de restaurerende monumenteneigenaar in de vorm van een rente-dragende lening met een laag rentepercentage. Voorts kan hij een hypotheek krijgen voor het resterende bedrag, kan de voorfinanciering worden geregeld – weer tegen een lage rente – en is belastingtechnisch een voordeel te behalen.

Vergelijking

Naar verwachting is het uiteindelijke effect gelijk aan de vorige constructie. Hoewel voor- en tegenstanders zeer tevreden zijn met het voorlopige resultaat, is een goede vergelijking gewenst. Een dergelijke vergelijking is door de complexe materie niet zo maar uit te voeren. Daarom is het toe te juichen dat het bestuur van het Nationaal Restauratiefonds aankondigde medio 1988 zo'n vergelijking te maken en nog dat jaar de resultaten ervan te zullen publiceren. De getallen in het jaarverslag zijn niet overweldigend. In 1986 is 5,4 miljoen gulden aan restauratiehypotheek beschikbaar gesteld, waarbij het een veelvoud had kunnen zijn gezien het to-

taal aan subsidiegelden. Dat kan aan twee dingen liggen. Er worden te weinig subsidies aangevraagd of de subsidie-aanvragen bereiken het Nationaal Restauratiefonds (nog) niet. In het eerste geval werkt de worst (de restauratiesubsidie) niet. Mogelijk door de ingewikkeldheid van de regeling. Als dat al zo is, dan ligt dat niet aan het Nationaal Restauratiefonds. Deze heeft via voorlichting er alles aan gedaan om onbekendheid en onbegrip te voorkomen. De tweede mogelijkheid is de feitelijke reden; de aanvragen bereiken het fonds nog niet. Bij de de instelling van het Nationaal Restauratiefonds bezwoer de Rijksdienst voor de Monumentenzorg binnen 8 à 10 weken een subsidieverzoek af te zullen handelen. De praktijk wijst uit dat deze termijn nu in de buurt van de 8 à 10 maanden ligt. Dat dit ten koste gaat van de restauratie-animo bij eigenaren is duidelijk. Deze achterstand heeft alles te maken met de beperkte capaciteit van de afdeling die de aanvragen moet beoordelen. Tijdelijke versterking voor de duur van bijvoorbeeld een jaar is nodig. Het eerste jaarverslag van het fonds smaakt naar meer. Vol verwachting wordt naar het volgende jaar uitgezien en naar de wijze waarop het NRF inhoud gaat geven aan nieuw beleid. Het bestuur kondigde aan dat het fonds een bredere rol wil vervullen in het kader van de financiële dienstverlening. Dat kan inhouden dat het fonds zich niet beperkt tot de vrij kunstmatige grens van de rijksmonumenten, maar meegaat met de nieuwe denkwijze dat monumentenzorg deel uit maakt van

een totaal stedelijk beleid. Het fonds kan dan ook gaan functioneren voor niet-rijksmonumenten.

Jonge monumenten

Het nieuwe denkkader binnen de monumentenzorg speelde ook een rol op de NCM-studiedag. Bij die gelegenheid vertelde de Rijksdienst voor de Monumentenzorg nog eens hoe de jonge monumenten worden geïnventariseerd. De aandacht binnen de monumentenzorg is daarmee duidelijk verbreed met de periode van 1850 tot 1940. Voor de verdeling van de toch al beperkte subsidiegelden heeft dat een belangrijke consequentie: 'de soep wordt dunner'. De vertegenwoordiger van de rijksdienst deed zijn best dit feit te bagatelliseren. Terecht stelde hij, dat veel van wat nu wordt geïnventariseerd nog niet op een beschermingslijst komt. Vervolgens stelde hij zijn gehoor gerust door te zeggen, dat het niet méér voor dit en minder voor dat is, maar wellicht méér voor het totaal. Zeker een redelijke stelling, maar één die verhult. Het is immers nu al voor de rijksoverheid mogelijk om keuzes te maken. De inventarisatie, als rijksinitiatief op het gebied van jonge monumenten, schept tenslotte verplichtingen. Die straks niet nakomen, maakt veel kapot. Het inventarisatieproject is geen fopspeen. Maar dan moet ook nu al worden gesproken over de financiële consequenties: herverdelen of toch meer subsidiegelden. Aan minister Brinkman en de Tweede Kamer is nu het woord. «